

9

การประชาสัมพันธ์

จรัส เกวลินสุภดี

อดีตรองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

สังคมสงเคราะห์ 2505-2508

ผมเริ่มรับราชการในกรมประชาสัมพันธ์ (ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2509 ผมได้รับการบรรจุเป็นครั้งแรกให้เป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดเหนือสุดของประเทศไทย ทำความตื่นเต้นให้กับผมพอสมควร เพราะผมไม่เคยเดินทางไปจังหวัดนี้

ผมได้รับหน้าที่เป็นนักสังคมสงเคราะห์หน่วยสงเคราะห์ชาวเขาเคลื่อนที่หน่วยป่าคาของอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งในขณะนั้นเป็นเส้นทางที่ขึ้นไปตำหนักดอยตุงของสมเด็จพระเจ้าในปัจจุบัน สภาพเป็นภูเขาสูงจากน้ำทะเลประมาณ 1,500 เมตร อากาศบนนี้เย็นจัดแถมยังมีลมแรง การทำงานเดินทางด้วยเท้า เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีพาหนะที่จะโดยสาร แม้แต่ม้าที่จะขึ้นไปบนภูเขาไปส่งหน่วยเคลื่อนที่ปฏิบัติก็ไม่มี การเดินทางต้องใช้เวลาประมาณ 3-4 ชั่วโมง จากเชียงตุงไปถึงที่หน่วยปฏิบัติงาน และต้องเตรียมอาหารการกินขึ้นไปประมาณ 25 วัน ต่อเดือน จึงจะลงมาที่ศูนย์ของผม

ผมใช้หลักการสังคมสงเคราะห์ชุมชน (Community Development) ด้วยการเข้าถึงชุมชนชาวเขา สร้างสัมพันธภาพที่ดี ศึกษาความเป็นอยู่ ต้องเรียนรู้ภาษาชาวเขาด้วย ทำให้ผมเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขาเป็นอย่างดี นักสังคมสงเคราะห์ต้องสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นเสียก่อน ไม่ถือชั้นวรรณะ ไม่มีการรังเกียจในการปฏิบัติงาน ยึดหลักการให้

ความช่วยเหลือ เช่น การรักษาโรคเบื้องต้น การให้พันธุ์พืช การแจกจ่ายเครื่องกันหนาว และการสอนภาษาไทยเบื้องต้นให้กับชาวเขาเพื่อให้เขาสามารถอ่านออกเขียนได้

การเป็นนักสังคมสงเคราะห์หน่วยเคลื่อนที่นั้น ต้องออกเดินทางไปยังหมู่บ้านบริเวณที่หน่วยป่าตายเป็นหน่วยหลักที่ปักตั้งอยู่ผมต้องเดินทางไปยังหมู่บ้านในวันหนึ่ง ประมาณ 3-4 ชั่วโมง ต้องให้ได้ 1 หมู่บ้าน เพื่อแนะนำชาวเขาไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่า ให้ปลูกพืชเศรษฐกิจแทนการปลูกฝิ่น (ซึ่งเป็นเรื่องยากมากในสมัยนั้น) เพราะชาวเขา เขาบอกว่าถ้าไม่ได้สูบหรือเสฟฝิ่น เขาไม่มีแรงที่จะไปทำไร่ได้ แต่คิดว่าในปัจจุบันนี้คงจะหมดไปแล้ว เพราะเป็นเวลานานมาแล้ว 20-30 ปี

ช่วงปี 2509-2515 มีคอมมิวนิสต์ชาวเขาลุกขึ้นต่อสู้กับทางราชการ การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ต้องระมัดระวังอย่างมาก (ต้องหาข่าวมิให้ผิดพลาด) เพราะหมายถึงชีวิต แต่บังเอิญหน่วยที่ผมปฏิบัติงานปลอดภัยมาตลอดทั้งนี้อาจเป็นเพราะเราเป็นหน่วยช่วยพวกเขา เขาจึงไม่ทำร้ายเรา ในขณะที่ตำรวจและทหารโดนข่มขู่โจมตีบ่อย

ชีวิตราชการของผมก้าวหน้าต่อไปเป็นประชาสงเคราะห์จังหวัดหลายแห่ง ได้แก่ ขอนแก่น อุบลราชธานี นครศรีธรรมราช และสงขลา งานของผมคือการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากในทุกกรณีซึ่งล้วนต้องใช้หลักการสังคมสงเคราะห์ทั้งสิ้น) ใช้ตั้งแต่การสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย กลุ่มชน และชุมชน เพราะงานในหน้าที่นั้นเป็นงานการช่วยเหลือเกือบทุกประเภทของความยากจน เช่น การสงเคราะห์เด็ก คนชรา โสเภณี ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยต่างๆ การทำงานยังต้องยึดหลักหลักเมตตาธรรมในการทำงาน และต้องบริสุทธิ์ใจในการให้ความช่วยเหลือทุกประเภท

ในการช่วยเหลือ เราต้องเข้าไปถึงปัญหา อย่างเช่น การสงเคราะห์ผู้ประสบภัยอากาศหนาวด้วยการแจกจ่ายผ้าห่มนั้น บางครั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านคัดเลือกให้แต่วงศ์ศาคณาญาติและพรรคพวกของตัวเองก่อน คนจนรากหญ้าไม่กล้าที่จะเข้าไปใกล้ชิดกับกำนันละผู้ใหญ่บ้านเหล่านี้

ผมจึงต้องใช้หลักการสังคมสงเคราะห์ในการทำงาน คือ การสำรวจหาข้อเท็จจริงในความเป็นอยู่ของชาวบ้าน แล้วเก็บรวบรวมทำสถิติไว้

ปัญหาสังคมมีความหลากหลาย การบริหารองค์กรเช่นกรมประชาสงเคราะห์ ก็ต้องดำเนินการอย่างหลากหลาย พวกเด็กกำพร้าอนาถาที่ไม่มีใครเลี้ยงดู เราก็จำเป็นต้องส่งเข้าสถานสงเคราะห์ ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงก็ส่งเข้าสถานสงเคราะห์เด็กหญิง ถ้าเป็นคนชราที่ไม่มีญาติพี่น้องก็ส่งเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชราโดยมีนักสังคมสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ดูแลเป็นอย่างดี เจ็บไข้ได้ป่วยก็มีพยาบาลและหมอคอยดูแล และให้ความเอาใจใส่ หรือไม่ถ้าเสียชีวิตในสถานสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ก็จัดการฅาปนกิจศพให้เรียบร้อย

การทำงานในฐานะผู้บริหารระดับสูงขึ้นในตำแหน่งประชาสงเคราะห์จังหวัดสงขลาและจนถึงรองอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ ยังเป็นช่วงที่ต้องใช้ศิลปการบริหารงานสังคมสงเคราะห์ มีการประสานประโยชน์และให้ภาคเอกชนได้มีส่วนบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การซื้อเชิญนักร้องกิตติมศักดิ์ของจังหวัดหลายท่านมาร่วมร้องเพลงซึ่งในครั้งนั้นหาเงินได้ถึง 500,000 บาท ได้จัดการซื้อรถวีลแชร์ให้กับคนพิการ เป็นต้น

อย่าลืมน่าในการทำงานนั้น เราต้องยึดถือว่ามนุษย์ทุกคนต้องมีศักดิ์ศรีในการดำรงชีพของตัวเองในอาชีพที่สุจริต และการช่วยเหลือก็คือการช่วยให้ผู้ถูกช่วยเหลือสามารถช่วยตัวเองได้ในที่สุด